

R A P O R T
Z MONITORINGU STRATEGII ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE CYCÓW ZA
2021r.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie

ul. Chełmska 42

21 – 070 Cyców

ROCZNY RAPORT MONITORINGOWY Z REALIZACJI STRATEGII ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH W GMINIE CYCÓW ZA 2021r.

Zgodnie z art.17 ust.1 pkt.1 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U z 2021r. poz. 2268 ze zm.) nałożony został na gminę obowiązek opracowania i realizacji gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka. W związku z tym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cycowie opracowana została i przyjęta 9 lutego 2021r. Uchwałą Nr XIX/187/21 Rady Gminy Cyców Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Cyców na lata 2021 – 2027.

W strategii określone zostały kierunki działań zmierzających do łagodzenia skutków dominujących problemów społecznych oraz zadania programowe określające pomoc różnym grupom, sposoby ich osiągnięcia oraz realizatorów.

Zarządzeniem Nr 5/2022 z dnia 19 stycznia 2022r. Wójt Gminy Cyców powołał zespół zadaniowy, którego głównym celem jest monitoring zapisów strategicznych, polegający na systematycznym zbieraniu i analizowaniu informacji dotyczących realizowanych bądź zrealizowanych już działań. Gromadzone dane mają służyć zidentyfikowaniu i rozwiązywaniu problemów, które pojawiają się w trakcie wdrażania Strategii oraz analizie czy działania zmierzają w słusznym kierunku i przynoszą zakładane zmiany.

W skład zespołu zadaniowego wchodzi:

1. Pani Teresa Mróz Sekretarz Gminy – Przewodnicząca Zespołu;
2. Pani Katarzyna Kobierecka Kierownik OPS – Z – ca Przewodniczącego Zespołu;
3. Pani Dominika Gargol-Kloc Pracownik Socjalny – Sekretarz Zespołu;
4. Pani Marta Dyszewska Z-ca Wójta – Członek Zespołu
5. Pan Andrzej Choma Kierownik Referatu Obsługi Adm.Księg. Szkół – Członek Zespołu;
6. Pan Tomasz Bochra Pracownik UG – Członek Zespołu;

Zgodnie z art. 110 pkt. 4 ustawy o pomocy społecznej, koordynatorem realizacji strategii rozwiązywania problemów społecznych w gminie jest Ośrodek Pomocy Społecznej. Niniejszy raport monitoringowy został opracowany w oparciu o dane uzyskane z bieżącej działalności Ośrodka Pomocy Społecznej w Cycowie, Urzędu Gminy, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, gminnych placówek

oświatowych i kulturalnych, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych oraz Policji. Instytucje te pracują z grupami szczególnego ryzyka, wobec których przypisano w Strategii cele operacyjne oraz poszczególne działania.

Misją samorządu Gminy Cyców w realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2027 jest:

Wzmacnianie rodzin, podniesienie jakości życia mieszkańców i stwarzanie im warunków do rozwoju, skuteczne aktywizowanie osób zagrożonych lub dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym oraz integrowanie społeczności lokalnej.

W celu realizacji wyznaczonej misji i zapobieganiu problemom społecznym występującym na terenie gminy wytyczono następujące cele strategiczne oraz wskaźniki monitoringowe:

Wskaźniki monitoringowe	Wartość w 2021r.
Cel strategiczny 1- Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.	
liczba rodzin objętych pracą socjalną	151
liczba asystentów rodziny (oraz liczba rodzin objętych przez nich wsparciem)	1(10)
liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym	0
liczba realizowanych programów i projektów na rzecz rodzin i dzieci	6
Cel strategiczny 2 - Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.	
liczba osób w wieku poprodukcyjnym (oraz ich udział w ogóle mieszkańców)	1 397 (17,8%)
liczba seniorów objętych pomocą społeczną	28
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu niepełnosprawności	147
liczba osób objętych usługami opiekuńczymi	6
liczba osób objętych specjalistycznymi usługami opiekuńczymi (oraz specjalistycznymi usługami opiekuńczymi dla osób z zaburzeniami	0

psychicznymi)	
liczba osób korzystających z klubu seniora	63
liczba osób z gminy Cyców, które otrzymały dofinansowanie z PEFRON	141
liczba nowo utworzonych przez gminę i jej jednostki organizacyjne miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnością	0
liczba wolontariuszy wspierających osoby starsze i niepełnosprawne	0
Cel strategiczny 3 - Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.	
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu alkoholizmu, narkomanii i przemocy w rodzinie	5,3,0
liczba osób objętych pomocą w ramach punktu konsultacyjnego	0
liczba grup samopomocowych (oraz liczba osób objętych w ich ramach wsparciem)	1(63)
liczba osób objętych oddziaływaniem zespołu interdyscyplinarnego	92
liczba osób umieszczonych w ośrodkach wsparcia	0
liczba osób skierowanych do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych	0
liczba porad udzielonych w ramach podstawowej opieki zdrowotnej	30.323
liczba porad udzielonych w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej	30.323
Cel strategiczny 4 - Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.	
liczba osób bezrobotnych w gminie	195
liczba osób bezrobotnych z gminy zatrudnionych w ramach robót publicznych i prac interwencyjnych	5
liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną z powodu:	
1. ubóstwa,	266
2. bezrobocia	139
3. bezdomności	2

liczba rodzin pobierających świadczenia:	
1. pomocy społecznej,	130
2. świadczenia rodzinne	268
3. funduszu alimentacyjnego	35
liczba gospodarstw pobierających dodatki mieszkaniowe (i energetyczne)	7(1)
liczba wydanych świadczeń wychowawczych (oraz świadczeń „Dobry Start”)	1030
liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem w formie stypendiów szkolnych	62-styczeń-czerwiec 84- wrzesień-grudzień
liczba podmiotów ekonomii społecznej	31
liczba osób bezdomnych, którym zapewniono schronienie	1
liczba mieszkań komunalnych (w tym socjalnych)	7(5)
liczba programów i projektów realizowanych na rzecz zagrożonych i dotkniętych marginalizacją i wykluczeniem społecznym	1(heros)
Cel strategiczny 5 - Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.	
liczba popełnionych i wykrytych przestępstw	Brak danych
liczba przedsięwzięć edukacyjno-informacyjnych (w zakresie profilaktyki)	14
środki finansowe wydatkowane na zrealizowane inwestycje drogowe (w zł)	1 292 702,79
Cel strategiczny 6 - Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego.	
liczba pracowników OPS-u (w tym liczba pracowników socjalnych)	10(4)
liczba pracowników OPS-u, którzy uczestniczyli w kursach i szkoleniach	7
liczba organizacji pozarządowych funkcjonujących w obszarze polityki społecznej	2

1. Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju.

Kluczową część działań podejmowanych wobec osób i rodzin doświadczających trudności życiowych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie stanowiły zadania związane z przyznawaniem świadczeń pieniężnych oraz pomocy rzeczowej. Należy jednak podkreślić, iż z punktu widzenia strategii rozwiązywania problemów społecznych nie mniej istotne, a wręcz ważniejsze są działania aktywizujące oraz usługi niefinansowe, w ramach których rodziny otrzymują pomoc w rozwiązaniu doświadczanych problemów życiowych ze strony różnych specjalistów i placówek. W tym świetle, jeden z podstawowych instrumentów wsparcia rodzin w ramach lokalnej polityki społecznej stanowi praca socjalna. Można zdefiniować ją, jako profesjonalną działalność ułatwiająca jednostkom, grupom i środowiskom adaptację w zmieniających się warunkach życia poprzez organizowanie dostępu do systemu usług umożliwiających samodzielność życiową i godne uczestnictwo w życiu społecznym. W 2021r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cycowie zatrudnionych było czterech pracowników socjalnych, którzy podejmowali (wspólnie ze swoimi klientami) szereg działań na rzecz zapewnienia niezbędnych środków materialnych oraz godziwych warunków mieszkaniowych. Aby rodzina lub osoba lepiej radziła sobie z doświadczanymi trudnościami życiowymi, pracownicy socjalni udzielali swoim klientom porad, przeprowadzali rozmowy motywujące, podejmowali działania interwencyjne, a także współpracowali z lokalnymi specjalistami, instytucjami i organizacjami. Należy podkreślić, iż pracą socjalną jest obejmowanych większość rodzin korzystających ze świadczeń pieniężnych i/lub niepieniężnych z pomocy społecznej. W 2021r. pracą socjalną przez tut. Ośrodek objętych zostało 151 rodzin.

Ważny element systemu wsparcia rodzin z dziećmi w Gminie Cyców stanowi ponadto asystent rodziny. Zadaniem asystenta rodziny jest całościowe wspieranie rodziny wychowującej dzieci, zagrożonej wykluczeniem społecznym, poprzez zmianę stosunku osób w rodzinie do własnej sprawności, podniesienie samooceny, wzbudzanie wiary we własne siły. Bardzo ważne jest indywidualne podejście do rodziny i jej problemów służy to rozwojowi kompetencji wszystkich jej członków – rodziców i dzieci. Rodzina bowiem jest podstawowym środowiskiem, które powinno gwarantować dzieciom bezpieczeństwo emocjonalne, dawać im poczucie więzi i doświadczenia niezbędne dla ich prawidłowego rozwoju. Zaburzenia w funkcjonowaniu rodziny, powodujące groźne dysfunkcje, takie jak uzależnienia, przemoc, zaniedbanie, bezradność, mogą prowadzić do konieczności objęcia dzieci opieką zastępczą. Jednym z narzędzi pracy z rodziną w takiej sytuacji jest

wprowadzenie do niej asystenta rodziny. W 2021 w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cycowie zatrudniony był jeden asystent rodziny, który obejmował wsparciem 10 rodzin.

Omawiając działania w zakresie wsparcia osób i rodzin z dziećmi, doświadczających trudności życiowych, nie sposób pominąć roli gminnych placówek oświatowych, służby zdrowia, policji, jednostek kultury, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, sądu i organizacji pozarządowych.

Samorządowe szkoły oraz przedszkola realizują cele i zadania pracy dydaktycznej, wychowawczej i opiekuńczej wynikające z ustawy o systemie oświaty oraz przepisów wydanych na jej podstawie, a także zawarte w programach wychowawczych i profilaktycznych dostosowanych do potrzeb rozwojowych uczniów oraz potrzeb danego środowiska. W szkołach organizowane są zajęcia pozalekcyjne i dodatkowe w postaci kół przedmiotowych oraz zajęć sportowych, a także zajęcia wyrównawcze, rewalidacyjne, logopedyczne i nauczanie indywidualne. W realizacji celu strategicznego „Wspieranie rodzin oraz zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków do rozwoju” placówki oświatowe na terenie gminy Cyców podejmowały następujące działania:

- organizowanie działań integrujących systemy rodzinne np. poprzez organizację konkursów, w których brali udział zarówno uczniowie jak i ich rodziny;
- zapewnienie możliwości udziału w dodatkowych zajęciach, konkursach i akcjach rozwijających potencjał uczniów;
- udział szkół w realizacji projektów i programów, których celem jest wspieranie zarówno uczniów jak i ich rodzin;
- prowadzenie zajęć zmniejszających ewentualne deficyty powstałe w trakcie nauki zdalnej;
- organizowanie wycieczek i wyjazdów z uczniami do ciekawych miejsc oraz udział w wydarzeniach sportowych;
- kwalifikowanie uczniów do udziału w różnych formach pomocy psychologiczno-pedagogicznej w postaci zajęć wyrównawczych, korekcyjno-kompensacyjnych, terapii logopedycznej, rozwijających kompetencje emocjonalno – społeczne, a także innych o charakterze terapeutycznym;
- organizowanie dla uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, ze względu na niepełnosprawność zajęć rewalidacyjnych wspomagających ich rozwój i dostosowanych do ich możliwości psychofizycznych;
- organizowanie bezpiecznych i higienicznych warunków do nauki, dbałość o wystrój wnętrza i odpowiednie wyposażenie sal lekcyjnych;

- zakup pomocy dydaktycznych – doposażenie pracowni przedmiotowych;
- rozwijanie zainteresowań i talentów uczniów poprzez kreatywną formę spędzania wolnego czasu;
- wsparcie rodzin w zakresie użyczenia sprzętu elektronicznego dla uczniów podczas nauki zdalnej;
- prowadzenie działań w zakresie profilaktyki zdrowia psychicznego;
- współpraca z instytucjami działającymi na rzecz rodziny i dziecka na terenie gminy, powiatu i województwa.

Gminny Dom Kultury w Cycowie organizował w wolnym czasie dla dzieci i młodzieży zajęcia kreatywne, zajęcia teatralne, zajęcia z rzeźby, zajęcia wokalne, taniec towarzyski, balet, naukę gry na instrumentach. Oprócz możliwości korzystania z regularnych zajęć, dzieci i młodzież mogły korzystać ze specjalnie przygotowanej oferty na okres wakacji. Ponadto przeprowadzono szereg imprez dających możliwość wspólnego spędzenia czasu z rodziną. W 2021r Gminny Dom Kultury w Cycowie zorganizował m.in.:

- VII Regionalny Festiwal Kolęd i Pastorałek online „Hej Kolęda” adresowany do dzieci, młodzieży i dorosłych. Warunkiem udziału w festiwalu było nagranie jednej dowolnej kolędy lub pastorałki i przesłanie filmiku do GDK w Cycowie;
- Powiatowy Konkurs Plastyczny „ Jak to z Polska było...” adresowany do dzieci i młodzieży z powiatu Łęczyńskiego. Ideą konkursu było wykonanie prac plastycznych inspirowanych 1055 rocznicą Chrztu Polski;
- Gminny Konkurs Plastyczny „Moja mama uśmiechnięta” adresowany do dzieci i młodzieży z gminy Cyców. Wystawa nagrodzonych prac została zaprezentowana podczas „Rodzinnego Spotkania ze Sztuką”;
- Rodzinne Spotkanie ze Sztuką, program obejmowała: mały festiwal piosenki, występy artystów z GDK w Cycowie, Jarmark Sztuki, warsztaty malarstwa na szkle, dmuchańce, kawiarenka słodkości;
- Powiatowy Konkurs Plastyczny „Wakacje tuż, tuż – wakacje z rodziną” adresowany do dzieci i młodzieży;
- Dożynki Gminno-Parafialne i I Festiwal Kultury Wsi Polskiej „Dożynkowo”;
- „Dzień artysty”- zajęcia otwarte ze śpiewu, muzyki, malarstwa, rzeźby i tańca dla dzieci i młodzieży;
- Powiatowy Konkurs Plastyczny „W barwach jesieni – dary jesieni” adresowany do dzieci i młodzieży;

- VI Festiwal – online – Pieśni Patriotycznej „Śpiewam ojczyźnie swej” adresowany do dzieci i młodzieży. Warunkiem konkursu było nagranie jednej dowolnej pieśni patriotycznej w języku polskim i przesłanie filmiku do GDK w Cycowie;
- Spotkanie ze Św. Mikołajem w GDK w Cycowie. Podczas spotkania była bezpłatna, profesjonalna sesja zdjęciowa w strefie Mikołaja oraz słodki poczęstunek dla gości;
- Gminny Konkurs Plastyczny „Anioły” adresowany do dzieci i młodzieży.

Istotny wkład w zapewnienie dzieciom i młodzieży warunków rozwoju w gminie Cyców wniosła również Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie wraz z filiami w Ludwinowie i Malinówce. Program działalności bibliotek to połączenie tradycyjnych sposobów wykorzystania ich zasobów książkowych i multimedialnych ze stopniowym wdrażaniem nowych form aktywności.

W 2021 roku Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie zorganizowała m.in.:

1. Konkursy plastyczne:

- „Portret Kubusia Puchatka” - skierowany do dzieci przedszkolnych w wieku 3-6 lat – 32 uczestników;
- „Moja rodzina”- skierowany do dzieci przedszkolnych oraz uczniów klas 1 – 50 uczestników;
- „Świąteczna kartka z życzeniami” – skierowany do dzieci i młodzieży klas 1-8 – 101 uczestników;
- „Co dostanę od Świętego Mikołaja”- skierowany do dzieci w wieku 6-10 lat – 11 uczestników;

2. Konkursy recytatorskie:

- 40 Mały Konkurs recytatorski, w konkursie wzięło udział 14 uczestników, którzy reprezentowali wszystkie Szkoły Podstawowe z tereny gminy Cyców;
- 25 Jesienny Konkurs Recytatorski „Śmiechem – Żartem”, w którym udział wzięło 10 uczestników.

3. Konkurs na najbardziej pomysłowe „Andrzejkowe przebranie”, skierowany do dzieci i młodzieży z klas 1-6 – udział wzięło 25 uczestników;

4. Dzień Kubusia Puchatka z biblioteką – 40 uczestników.

5. Powiały „żywe” flagi... - GBP uczciła święta majowa wspólnie ze wszystkimi Grupami Przedszkolnymi z terenu gminy Cyców – 244 uczestników.

6. Rodzinne święto z okazji Dnia Dziecka zorganizowane dla dzieci przedszkolnych oraz uczniów klas 1, w którym udział wzięło 50 uczestników.
7. Szkolenia w ramach projektu „Cyfrowe GOK-i w podregionie lubelskim” realizowane przez Fundację VCC w Lublinie w ramach Europejskiego Funduszu Regionalnego w Programie Operacyjnym Polska Cyfrowa – 12 uczestników.
8. Event promujący projekt Cyfrowe GOK-i w podregionie lubelskim, w którym wzięła udział GBP w Cycowie. W ramach pikniku odbyły się warsztaty programistyczne dla dzieci, zabawy i gry na matach edukacyjnych, a także Quizy z nagrodami – 30 uczestników.
9. Warsztaty teatralne pn. „Bądź sobą, uwolnij emocje” dofinansowane ze środków Narodowego Centrum Kultury w ramach programu „Bardzo Młoda Kultura 2019-2021” w lubelskiej edycji 2021. W projekcie wzięła udział 15-osobowa grupa młodzieży w wieku 13-15 lat uczęszczająca do szkół podstawowych na terenie gminy Cyców.
10. Warsztaty z charakteryzacji w Studio Aktorskim Kurtyna w Lublinie – 15 uczestników.
11. Lekcje biblioteczne połączone z warsztatami plastycznymi zorganizowane dla dzieci przedszkolnych – 40 uczestników.
12. Spotkanie autorskie z Wiesławem Drabikiem dla dzieci z kla1-3, w którym wzięło udział 60 uczestników.
13. Warsztaty edukacyjno-badawcze „Porozmawiajmy o kulturze” w ramach programu „Bardzo Młoda Kultura 2019-2021- 9 uczestników.
14. Udział w projekcie Mała Książka – Wielki Człowiek. Dzieci w wieku 3-6 lat, które zostały zapisane do biblioteki otrzymały wyprawkę czytelniczą oraz kartę małego czytelnika – skorzystało 137 dzieci.
15. „Magiczny Koszyczek” – całoroczne, cykliczne spotkania z dziećmi połączone z głośnym czytaniem bajek. Spotkania trwają przez cały rok szkolny, mają na celu popularyzację czytelnictwa wśród dzieci oraz promocje biblioteki.

Z uwagi na obostrzenia związane z pandemią GBP w Cycowie organizowała także spotkania online:

1. Spotkanie z dziećmi z okazji Walentynek – 67 uczestników.
2. „Podczas ferii dzieci się nie nudzą” – 220 odbiorców.
3. Promocja nowości książek na facebooku, udostępnianie informacji o wydarzeniach książkowych lub literackich organizowanych przez GBP.

Gminna Biblioteka Publiczna w Cycowie oraz Filie w 2021r. na rzecz rodzin i dzieci zorganizowały ogółem 114 imprez (konkursy, projekty, warsztaty, lekcje biblioteczne, spotkania itp.), w których uczestniczyło 1 935 osób.

2. Utrzymanie seniorów i osób niepełnosprawnych w środowisku zamieszkania.

Jednym z podstawowych zadań gminy w zakresie wsparcia osób i rodzin, które doświadczają problemu niepełnosprawności oraz ciężkiej i/lub przewlekłej choroby, są usługi opiekuńcze. Mogą one zostać przyznane osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona. W 2021r. z pomocy w formie usług opiekuńczych realizowanych przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie korzystało 6 osób. Bezpłatna pomoc w formie usług opiekuńczych udzielana jest osobom samotnie gospodarującym, niepozostającym w związku małżeńskim i nieposiadającym wstępnych ani zstępnych, które ukończyły 80 lat. Usługi opiekuńcze świadczy opiekun zatrudniony przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie. Świadczone wsparcie polega m.in. na obsłudze higieny osobistej i mieszkania, przynoszeniu opału i rozpalaniu w piecu, załatwianiu wizyt lekarskich i realizowaniu recept oraz podawaniu leków, a także przygotowywaniu posiłków i dokonywaniu zakupów artykułów spożywczych. Ponadto korzystając ze środków finansowych budżetu państwa oraz własnych gmina Cyców realizuje usługi opiekuńcze w ramach rządowego programu „Opieka 75+”, którego cel stanowi poprawa dostępności do usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych, dla osób od 75 roku życia wzwyż. W trosce o osoby niepełnosprawne i sprawujące opiekę nad niepełnosprawną osobą Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie w 2021r. realizował program rządowy „Opieka wytchnieniowa”. Głównym celem programu było wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobą niepełnosprawną poprzez umożliwienie uzyskania doraźnej czasowej pomocy lub zapewnienie zastępstwa. W 2021r. usługi opieki wytchnieniowej były realizowane dla 2 osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności w ilości po 240 godzin dla członka rodziny lub opiekuna sprawującego bezpośrednią opiekę. Ponadto w 2021r. 28 osób niepełnosprawnych z terenu gminy Cyców wymagających pomocy osób drugich miało zapewnioną pomoc osób, na których ciąży obowiązek alimentacyjny, i którzy w zamian otrzymują specjalny zasiłek opiekuńczy, zasiłek dla opiekuna lub świadczenie pielęgnacyjne wypłacane przez Ośrodek Pomocy Społecznej na podstawie realizowanych ustaw.

Należy nadmienić, iż osobom wymagającym całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności oraz niemogącym samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, którym nie da się zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. W 2021 roku w domach pomocy społecznej przebywało 9 osób z terenu gminy Cyców.

Rodziny oraz osoby samotne doświadczające niepełnosprawności lub przewlekłej choroby otrzymywały ponadto wsparcie ze strony OPS m.in. w postaci poradnictwa socjalnego, pomocy w załatwianiu spraw urzędowych, występowaniu o świadczenia rentowe i emerytalne, a także inne formy pomocy materialnej i niematerialnej. W 2021r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie udzielił pomocy finansowej ze środków pomocy społecznej 66 rodzinom, w których powodem udzielania wsparcia była niepełnosprawność. Mając na uwadze poprawę jakości życia osób niepełnosprawnych Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie udziela także informacji o możliwości uzyskania dofinansowania ze środków PFRON w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Łęcznej. W 2021r. łącznie ze środków PFRON pomoc uzyskało 141 osób z terenu gminy Cyców.

Ponadto osoby niepełnosprawne z terenu gminy mają możliwość korzystania z usług Środowiskowego Domu Samopomocy w Łęcznej i Milejowie oraz z usług Warsztatów Terapii Zajęciowej w Janowicy.

Działania na rzecz osób borykających się z problemami zdrowotnymi, chorobami czy niepełnosprawnością to jednak nie tylko wsparcie socjalne, opiekuńcze czy związane z rehabilitacją. To również szeroki wachlarz inicjatyw mających na celu aktywizację, w szczególności osób starszych. Oczywistym jest, że wraz z wiekiem spada sprawność organizmu oraz rośnie podatność na różne choroby. Jednakże ten okres życia dla wielu osób może być czasem rozwoju osobistego, zdobywania wiedzy i nowych doświadczeń, a przede wszystkim aktywności w gronie przyjaciół i znajomych. Udowadniają to osoby starsze skupione wokół Polskiego Związku Emerytów Rencistów i Inwalidów - Oddział w Cycowie oraz Klubu Seniora, które aktywnie uczestniczą w organizowanych wydarzeniach.

Klub Seniora zrzesza najstarszych, ale wciąż aktywnych mieszkańców gminy. Energiczni, pełni inicjatywy Seniorzy mogą spotkać się w grupie rówieśników, przyjemnie i twórczo spędzić czas. Uczestnictwo w Klubie Seniora jest nieodpłatne. Podstawową ofertą klubu są cykliczne spotkania dla kameralnych grup rozwijające pasje i zainteresowania. Klub Seniora w Cycowie w ramach projektu pt. „Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w gminie Cyców w 2021r. realizował zajęcia, warsztaty i wykłady z zakresu:

- Porad prawnych
- Porad psychologicznych
- Kulinoterapii
- Fitness

- Tańca towarzyskiego
- Zajęć fotograficznych
- Zajęć rehabilitacyjnych
- Warsztatów z dietetykiem
- Artterapii
- Warsztatów z kosmetyczką
- Zajęć z informatykiem
- Kulturoterapii

Ponadto w ramach w/w projektu w Klubie Seniora jest także prowadzona wypożyczalnia sprzętów rehabilitacyjnych. Z tej oferty mogą korzystać mieszkańcy gminy niebędący członkami klubu. Klub Seniora działający na terenie gminy zrzesza 30 uczestników stałych, jednak z jego usług w 2021r dodatkowo skorzystało 33 mieszkańców gminy Cyców.

Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów jest organizacją pozarządową, samodzielną i niezależną, z wieloletnią tradycją. P.Z.E.RiI Oddział Rejonowy w Cycowie działa na rzecz poprawy warunków życia osób starszych i niepełnosprawnych, przeciwdziałania ich samotności, marginalizacji i wykluczeniu społecznemu. W 2021r. Zarząd P.Z.E.RiI Oddział Rejonowy w Cycowie zorganizował n/w zaplanowane działania:

- Wycieczka 4-dniowa Malbork, Gdańsk, Oliwa, Westerplatte, Gdynia, Frombork, dofinansowana w 60% z funduszy PFRON - 54 uczestników;
- Wycieczka 1-dniowa Lubartów, Kozłówka – 44 uczestników
- Wycieczka do Wąwolnicy – 43 uczestników.

Ponadto członkowie związku uczestniczyli w projekcie „Integracja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym w Gminie Cyców”.

Osoby starsze i niepełnosprawne chętnie uczestniczące w życiu społecznym mają także możliwość angażowania się w działania jednostek kultury na terenie gminy takich jak Gminny Dom Kultury i Gminna Biblioteka Publiczna. W 2021r. do seniorów i osób niepełnosprawnych kierowane były zajęcia z rzeźby, zajęcia kreatywne, wokalne, malarstwo i rysunek, spotkania autorskie. W GBP w Cycowie przez cały rok prowadzona była usługa „książka na telefon” świadczona dla osób starszych, chorych i niepełnosprawnych, którzy nie mogli odwiedzić biblioteki osobiście. Seniorzy są także członkami Dyskusyjnego Klubu Książki.

3. Poprawa skuteczności wsparcia w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie oraz dostępności opieki zdrowotnej.

Alkoholizm, narkomania i przemoc w rodzinie są problemami społecznymi, które powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka. Wpływają negatywnie na poczucie bezpieczeństwa społecznego, ogólny stan zdrowia, relacje rodzinne i międzyludzkie. Wśród przyczyn popadania w alkoholizm zasadniczą rolę odgrywają uwarunkowania społeczne, nieprawidłowe wzorce rodzinne, brak celów życiowych, utrata zatrudnienia. Szerzeniu się narkomanii sprzyjają natomiast coraz większa powszechność i dostępność środków odurzających, panująca moda na ich zażywanie, chęć poszukiwania nowych wrażeń i doznań oraz traktowanie narkotyków, jako środków umożliwiających ucieczkę od trudności dnia codziennego, rozładowanie stresów i konfliktów. Prowadzenie działań w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień i przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej osób nimi dotkniętych należy do zadań własnych gminy.

Działania związane z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz narkomanii są prowadzone w oparciu o Gminny Program Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałaniu Narkomanii i ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Bezpośrednią realizacją powyższych zadań zajmuje się Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cycowie. Do licznych działań, które podejmuje GKRPA należą m.in. prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, organizowanie w szkołach pogadanek związanych z tematyką uzależnień, konkursów i spektakli o tematyce profilaktycznej, prowadzenie wywiadów środowiskowych i kierowanie na badania pozwalające ustalić stopień uzależnienia od alkoholu, kierowanie do sądu wniosków o wszczęcie postępowania w sprawach zastosowania obowiązku poddania się leczeniu odwykowemu, aktywne reagowanie na naruszenie przepisów ustawy o wychowaniu w trzeźwości.

W 2021r. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Cycowie odbyła 11 posiedzeń. Wydano 6 postanowień w sprawie opinii w przedmiocie wydania zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych przeznaczonych do spożycia w miejscu sprzedaży i poza miejscem sprzedaży. Do Sądu Rejonowego we Włodawie zostało skierowanych 6 wniosków o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego w stosunku do osób nadużywających alkoholu. Przy współpracy z Gminnym Domem Kultury w Cycowie zorganizowano profilaktyczne ferie zimowe dla dzieci z terenu gminy Cyców. Przeprowadzono szkolenie terenowe dla sprzedawców napojów alkoholowych p.n.: „Warunki

korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych”. Dofinansowano i zorganizowano wiele konkursów, pikników, warsztatów, pogadanek, spotkań i imprez kulturowych o tematyce profilaktycznej mających na celu uświadomienie lokalnej społeczności o skutkach szkodliwości nadużywania alkoholu i narkotyków. Podczas tych spotkań rozdawane były ulotki informacyjne dotyczące wartości rodzinnych oraz szkodliwości alkoholu, narkotyków i papierosów. Ogłoszono otwarty konkurs ofert na realizację zadań publicznych w formie prowadzenia na terenie gminy Cyców programu profilaktyczno-edukacyjnego dla osób uzależnionych, współuzależnionych i zagrożonych uzależnieniem oraz na upowszechnianie kultury fizycznej i sportu wśród dzieci i młodzieży i prowadzenie różnych sekcji sportowych. Zadania te zrealizowały następujące organizacje: Klub Abstynenta „AROKA”, Uczniowski Klub Sportowy „Amator”, Lubelski Klub Sportowy Karate Kyoku. Poprzez uproszczoną ofertę realizacji zadania sfinansowano program pn.: „Zwiększenie dostępności do pomocy profilaktycznej, terapeutycznej oraz rehabilitacyjnej dla osób zagrożonych uzależnieniem, eksperymentujących i uzależnionych od substancji psychoaktywnych w tym alkoholu z terenu gminy Cyców”. Zadanie to realizowało Stowarzyszenie MONAR Poradnia Profilaktyczno-Konsultacyjna w Łęcznej. Wydatkowano też środki finansowe na przeprowadzenie projektu informacyjno-profilaktycznego dla mieszkańców przy współpracy z Redakcją Kuriera Lubelskiego „Otwórz się na pomoc” – projekt dotyczący zdrowia psychicznego, uzależnień, zagrożeń i chorób związanych z pandemią COVID-19.

Ustawa o pomocy społecznej daje możliwość udzielenia pomocy społecznej osobom i rodzinom z powodu uzależnień. W 2021r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w Cycowie pomocą objęto 5 osób z powodu uzależnienia od alkoholu i 3 osoby z powodu uzależnienia od narkotyków. Najczęściej stosowanymi formami pomocy w sprawach osób uzależnionych były bony towarowe na podstawie, których uprawnieni nabywali żywność i środki czystości. Stosowane formy pomocy miały zapobiec marnotrawieniu przyznawanych z pomocy społecznej świadczeń.

Oprócz GKRPA, w gminie Cyców działa Zespół Interdyscyplinarny zajmujący się problemem przemocy w rodzinie. Działania dotyczące przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie podejmowane są w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony ofiar Przemocy w Rodzinie w Gminie Cyców na lata 2021-2027. Przewodniczącym zespołu jest specjalista pracy socjalnej. W 2021 roku odbyło się 16 spotkań ZI, na których rozpatrzono 17 nowych Niebieskich Kart. Na spotkaniach podejmowane były działania w indywidualnych przypadkach przemocy w rodzinie oraz monitorowanie sytuacji

zgodnie z ustalonym planem pomocy. Sprawcami przemocy w skali 2021r. byli mężczyźni (17 sprawców). Osobami, które doznały przemocy było 14 kobiet, 12 dzieci, 3 mężczyzn. Głównym celem pracy Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie były działania w kierunku zmniejszenia skali zjawiska przemocy w rodzinie oraz organizowania wsparcia dla osób zagrożonych przemocą. Tworzenie systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie było możliwe i skuteczne dzięki zaangażowaniu przedstawicieli służb zajmujących się zawodowo problematyką przemocy w rodzinie.

Członkowie ZI podczas posiedzeń zespołu podejmowali działania na rzecz poprawy sytuacji rodzin i osób dotkniętych przemocą udzielając porad. Sytuacje rodzin i osób były systematycznie monitorowane, a ze sprawcami przemocy przeprowadzano rozmowy dotyczące skutków i konsekwencji stosowania przemocy, zachęcając jednocześnie do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy. Osoby zagrożone bądź dotknięte przemocą mogły uzyskać wsparcie oraz informacje w zakresie m.in. praw przysługujących osobom doświadczającym przemocy, możliwości ustalenia bezpłatnej porady psychologicznej, terapeutycznej, jak również prawnej w siedzibie PCPR w Łęcznej.

Placówki podstawowej opieki zdrowotnej funkcjonujące na terenie gminy Cyców zaspokajają potrzeby mieszkańców w zakresie ochrony zdrowia. Na terenie gminy Cyców w dalszym ciągu funkcjonują dwie Przychodnie Medycyny Rodzinnej Ośrodek Usług Medycznych Puls oraz Poleskie Centrum Medyczne, w których przyjmują lekarze pierwszego kontaktu oraz specjaliści. Obie placówki w swoim zakresie obejmowały opiekę lekarza rodzinnego, pielęgniarki i położnej. W przychodniach prowadzone były wizyty lekarskie, kwalifikacje do szczepień profilaktycznych, szczepienia profilaktyczne, wykonywane były badania laboratoryjne, badania EKG, badania profilaktyczne dzieci i młodzieży, okresowe badania kontrolne dzieci i dorosłych. W ramach opieki lekarskiej również świadczone wizyty patronażowe noworodków, a także wizyty domowe u osób leżących. Placówki ochrony zdrowia zabezpieczają podstawowe potrzeby mieszkańców, jednak z pewnością należałoby zwiększyć katalog ofert lekarzy specjalistów, aby ułatwić mieszkańcom gminy dostępność do specjalistycznych gabinetów medycznych.

Na terenie gminy nadal funkcjonuje Zakład Rehabilitacji Leczniczej w Wólce Cycowskiej w ramach umowy z NFZ w 2021r. udzielał specjalistycznych usług medycznych przy wykorzystaniu najlepszych dostępnych standardów oraz zorientowaniu na spełnienie wymagań pacjentów. Do podstawowych zadań zakładu należy wykonywanie usług medycznych w zakresie rehabilitacji leczniczej oraz udzielanie specjalistycznych świadczeń i porad lekarskich w zakresie rehabilitacji leczniczej i wad postawy.

Z posiadanych informacji wynika, że działania w obszarze ochrony zdrowia w zakresie poprawy dostępności opieki zdrowotnej są prowadzone i w przyszłości planowana jest ich kontynuacja.

4. Stwarzanie mieszkańcom gminy warunków do rozwoju oraz zapewnienie im bezpieczeństwa socjalnego.

Zadania samorządu gminnego w zakresie walki z bezrobociem są dość ograniczone, niemniej gmina ma pewien wachlarz dostępnych działań, które może wykonywać samodzielnie albo we współpracy z PUP.

Gmina Cyców współpracuje z Powiatowym Urzędem Pracy w Łęcznej w zakresie upowszechniania ofert pracy, informacji o usługach poradnictwa zawodowego i szkoleniach oraz organizacji robót publicznych. Na koniec 2021r. w PUP w Łęcznej zarejestrowanych osób bezrobotnych z terenu gminy Cyców było ogółem 195 w tym bezrobotne kobiety 98. W 2021r. Urząd Gminy w Cycowie zorganizował staż dla 2 osób bezrobotnych, natomiast 5 osób zostało skierowanych do robót publicznych.

Również Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie prowadzi działania w zakresie aktywizacji osób bezrobotnych. W 2021r. tutaj OPS jako partner realizował we współpracy z Fundacją HEROS z Lublina projekt współfinansowany ze środków UE pn.: „Program aktywizacji społeczno - zawodowej - Łęczna, Cyców, Milejów”. Celem projektu było zwiększenie szans na zatrudnienie osób zagrożonych ryzykiem ubóstwa i/lub wykluczenia społecznego w wieku aktywności zawodowej, poprzez zastosowanie kompleksowych form wsparcia, nastawionych na budowanie kapitału społecznego. Każdemu uczestnikowi projektu stworzono indywidualną ścieżkę reintegracji, uwzględniającą indywidualną diagnozę sytuacji problemowej, zasobów, potencjału, predyspozycji oraz potrzeb. W 2021r. 7 beneficjentów pomocy społecznej skorzystało z tego wsparcia. Z tej grupy 5 osób odbyło trzymiesięczny staż zawodowy.

Sytuacja bytowa osób dotkniętych problemem bezrobocia i ubóstwa jest na bieżąco monitorowana przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie. Osoby te stosownie do potrzeb i możliwości Ośrodka otrzymują pomoc i wsparcie w formie świadczeń pieniężnych, pomocy rzeczowej oraz pracy socjalnej. W celu zapewnienia bezpieczeństwa socjalnego mieszkańcom gminy Cyców, którzy z różnych powodów znaleźli się w trudnej sytuacji życiowej Ośrodek Pomocy Społecznej diagnozuje i udziela pomocy w ramach realizowanych zadań wynikających z ustaw i programów skierowanych do społeczeństwa. W 2021r. ze świadczeń pomocy społecznej skorzystało 130 rodzin, liczba rodzin pobierających świadczenia rodzinne

wyniosła 268, natomiast z funduszu alimentacyjnego skorzystało 35 rodzin. W 2021r. w formie stypendiów socjalnych pomocą objęto 85 dzieci z rodzin ubogich. Dodatki energetyczne pobierało 7 gospodarstw domowych, wypłacany też był dla 1 rodziny dodatek energetyczny.

Zakres możliwości zapewnienia ubogim mieszkańcom gminy bezpieczeństwa socjalnego jest bardzo szeroki, a podejmowane działania przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Cycowie, w tym praca socjalna znacząco wpływają na poprawę sytuacji materialnej mieszkańców gminy. Poza świadczeniami pieniężnymi Ośrodek Pomocy Społecznej w ramach realizowanych programów udziela pomocy niepieniężnej. We współpracy z Bankiem Żywności w Lublinie w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym w 2021r. 780 mieszkańców gminy Cyców otrzymało wsparcie w postaci produktów żywnościowych. Celem Programu jest dotarcie z pomocą żywnościową do grup osób najbardziej potrzebujących.

Do zadań własnych gminy należy ponadto zaspokajanie potrzeb mieszkaniowych ludności, w szczególności poprzez gospodarowanie zasobami mieszkań komunalnych. W 2021r. gmina Cyców w swoim zasobie posiadała 7 mieszkań komunalnych w tym 5 socjalnych.

5. Podniesienie poziomu bezpieczeństwa publicznego w gminie.

Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Gmina nie tylko podejmuje bezpośrednie działania o charakterze interwencyjnym. Na wzrost poziomu bezpieczeństwa wpływa także realizacja innych zadań samorządu, których celem jest ograniczanie pośrednich przyczyn stanowiących podłoże przestępczości oraz patologii społecznych. Są to np. działania w obszarze edukacji, wychowania, ochrony zdrowia, rozwoju gospodarczego, narkomanii, alkoholizmu i przemocy w rodzinach. Do podstawowych podmiotów zapewniających bezpieczeństwo publiczne zaliczyć można w szczególności Policję będącą podstawowym podmiotem powołanym do czuwania nad bezpieczeństwem obywateli. Policja, jako formacja umundurowana jest przeznaczona do ochrony ludzi oraz utrzymywania bezpieczeństwa i porządku publicznego. Na terenie gminy nie funkcjonuje posterunek policji, jednak nadal w budynku Gminnej Biblioteki Publicznej pełnione są dyżury i każdy mieszkaniec Gminy Cyców może spotkać się na miejscu z dzielnicowymi w sprawach dotyczących między innymi: przestępstw, wykroczeń, lokalnych zagrożeń i nieprzestrzegania przepisów miejscowego prawa. Ponadto

Dzielnicowi z terenu gminy Cyców w trakcie służby obchodowej w dalszym ciągu inicjują w lokalnej społeczności działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa tj. przekazują informacje na temat zabezpieczania mienia w trakcie dłuższej nieobecności w miejscu zamieszkania, powiadamiania Policji o stwierdzonych naruszeniach porządku prawnego, ponadto informują o rodzajach zagrożeń i sposobach ich uniknięcia. W przypadku stwierdzenia uchybień z zakresu działania innych instytucji występują do właściwych organów celem ich usunięcia. W ramach obchodów sprawdzają miejsca niebezpieczne oraz wnioskuje o zmiany w celu tworzenia poczucia bezpieczeństwa.

W 2021r. Komenda Powiatowa Policji w Łęcznej w gminie Cyców przeprowadziła czynności wyjaśniające w kategorii wykroczeń szczególnie uciążliwych społecznie:

- nie przestrzeganie zakazów, nakazów epidemiologicznych – 15 wykroczeń,
- kradzież cudzej rzeczy ruchomej – 21 wykroczeń,
- niszczenie cudzej rzeczy – 5 wykroczeń,
- spożywanie alkoholu w miejscu publicznym – 5 wykroczeń,
- używanie słów nieprzyzwoitych – 11 wykroczeń,
- spowodowanie zagrożenia w ruchu drogowym – 15 wykroczeń,
- kierowanie pojazdami w stanie po użyciu alkoholu – 4 wykroczenia.

Ponadto ilość podjętych interwencji w 2021r. na terenie gminy Cyców wynosiła 769, z czego 70 stanowiły interwencje domowe. Do Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie KPP w Łęcznej przekazała 15 formularzy Niebieskich Kart - A w związku z podejrzeniem występowania zjawiska przemocy.

W celu poprawy bezpieczeństwa na drogach w gminie Cyców w 2021r. na wykonanie robót drogowych poniesione zostały wydatki finansowe w wysokości 1 292 702,79 zł.

6. Profesjonalizacja służb społecznych oraz rozwijanie sektora obywatelskiego.

W 2021r. kadrę Ośrodka Pomocy Społecznej w Cycowie stanowiło 10 osób, w tym kierownik, 4 pracowników socjalnych, główny księgowy, 2 pracowników administracyjnych, 1 asystent rodziny i 1 opiekunka środowiskowa. W danym roku Ośrodek spełniał obowiązek zatrudnienia w pełnym wymiarze czasu 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców. Pracownicy Ośrodka na bieżąco uzupełniają wiedzę poprzez uczestniczenie w szkoleniach, śledzą obowiązujące przepisy. W 2021r. w szkoleniach brało udział 7 pracowników Ośrodka.

Organizacje pozarządowe sprzyjają włączeniu w życie społeczne osób lub grup zagrożonych marginalizacją, np. niepełnosprawnych i starszych. W ten sposób sprzyjają rozwojowi ich zaufania do instytucji i uczą współpracy. Organizacje podejmują również

działania, które zmierzają do podnoszenia standardu życia grup o niskim statusie ekonomicznym lub społecznym. Dzięki temu ludzie mało zarabiający mają dostęp do dóbr i usług, które inaczej byłyby poza ich zasięgiem. W gminie Cyców w 2021r. funkcjonowało 31 organizacji pozarządowych. Samorząd Gminy posiada uchwalany corocznie program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami w oparciu, o który ma możliwość podejmowania z nimi współpracy.

Podsumowanie

Rozwiązywanie problemów społecznych w gminie Cyców jest wypadkową kompleksowych działań podejmowanych przez podmioty działające na różnych szczeblach samorządu. Wdrażany wielokierunkowy model podejścia do problemów i włączenie w ich rozwiązywanie podmiotów realizujących zadania w różnych obszarach życia, potwierdza, że gmina Cyców posiada duży potencjał podmiotów życia społecznego zaangażowanych w realizację Strategii, które dążą do optymalnego wykorzystania własnych zasobów, możliwości materialnych oraz personalnych niezbędnych do rozwiązywania problemów społecznych. W raporcie wykazano wiele działań podejmowanych w gminie Cyców w celu niwelowania problemów społecznych oraz ich efekty, które zdają się potwierdzać słuszność przyjętych w Strategii kierunków. Podejmując dalsze działania w ramach realizacji strategii trzeba mieć na uwadze dynamikę i nieprzewidywalność sytuacji społeczno-gospodarczej. Okres przygotowywania niniejszego raportu to czas pandemii koronawirusa, która przyczyniła się do kryzysu gospodarczego. W związku z tym sytuacja powinna być na bieżąco monitorowana, ponieważ może zająć konieczność aktualizacji Strategii z uwzględnieniem nowych uwarunkowań.

Sporządzający raport:

Dominika Gargol-Kloc

Sekretarz Zespołu